

CIPRAINFO

Novi nazori na preizkušnji
Inovacije [v] Alp[ah]

Natečaj cc.alps
V igri kar 160 projektov

Draga bralka, dragi bralec,

v francoskem mestu L'Argentière-La Bessée v pokrajini Pays des Ecrins je sredi letošnjega leta 2008 potekal 2. Alpski teden z naslovom Inovacije [v] Alp[ah], ki ga je CIPRA organizirala v sodelovanju z Mrežo zavarovanih območij v Alpah (ALPARC), Omrežjem občin »Povezanost v Alpah«, Mednarodnim znanstvenim odborom za raziskovanje Alp (ISCAR) in Združenjem planinskih zvez držav alpskega loka (CAA).

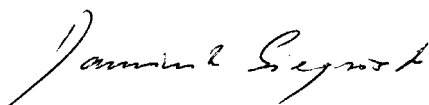
Več kot 300 udeležencev se je udeležilo predavanj, forumov, razstav in ekskurzij ter razpravljalo o vsestranskemu pomenu trajnostnih inovacij za prihodnost Alp. V središču pozornosti so bila naslednja vprašanja:

- Zakaj so trajnostne inovacije pomembne zlasti za razvoj alpskih regij, kateri so pogoji za njihovo uspešnost?
- Kako bi bilo mogoče na gorskih območjih odpraviti hierarhične in nedemokratske strukture, ki onemogočajo nastajanje trajnostnih inovacij?
- Kateri instrumenti in deležniki so najpomembnejši za trajnostne inovacije, kakšna je pri tem vloga politike (Alpska konvencija)?
- Kako moramo ravnati, da bodo inovacije učinkovale trajnostno, torej ne bodo v nasprotju z okoljem, kulturo in družbo?

Pomembno je spoznanje, da trajnostne inovacije ne izhajajo le iz tehničnih novosti: poleg teh so vsaj tako pomembne tudi kulturne, idejne in družbene inovacije, ki pa pogosto ne nastajajo v središčih moči, ampak na obrobju le-teh. Dokaz, da je temu res tako, so primeri dobre prakse, ki so predstavljeni v Tretjem poročilu o Alpah, ki ga je CIPRA izdala pred kratkim. Kljub obstoječim dobrim praksam pa lahko šele nova inovacijska kultura ustvari pogoje za to, da gresta tehnični napredek in trajnostni razvoj z roko v roki.

Inovacije ljudem niso vedno prinašale le koristi. Pogosto so bile vojne tiste, ki so pospešile nastanek tehnoloških novosti. Vzroki globalnih okoljskih problemov tičijo v hitrih družbenih spremembah. Pa vendarle za naš industrializirani svet ni povratka, tudi z ekološkega vidika ne. Kulturne, družbene in tehnične inovacije so danes osnova, ki bo odločilno vplivala na reševanje velikih okoljskih problemov v alpskem prostoru in seveda tudi zunaj njega.

V vsealpski mreži CIPRE je nosilni steber prenos znanja in izmenjava izkušenj. Alpski teden je v ta namen med seboj povezal številne deležnike z različnih področij. S tega vidika je Alpski teden inovacija, zelo pomembna za prihodnost Alp. Zato se že danes veselim naslednjega Alpskega tedna, ki bo čez nekaj let potekal nekje med Ljubljano in Genovo. ◀

Dominik Siegrist, predsednik CIPRE International

Naslovnica: © CIPRA International

Vsebina

Načelo »vsak zase« je zelo daleč od namena organizacij, ki so se na današnje izzive v alpskem prostoru odzvale z vzpostavljanjem mrež, povezovanjem ljudi in širjenjem znanja.

Stran 4

V času Alpskega tedna smo med nekaterimi izmed 300 udeležencev zbrali kratke spontane vtise o prireditvi. Odgovarjali so ljudje iz številnih držav in iz različnih interesnih sfer.

Stran 16

Alpske države morajo ohraniti možnosti za kakovosten način življenja, med seboj učinkoviteje povezovati dejavnosti in pri tem načrtno spodbujati izmenjavo izkušenj na vsealpski ravni.

Stran 13

- 4 V iskanju skupnega jezika**
Organizacijski izzivi Alpskega tedna
- 5 Inovacije naj postanejo adut za trajnostni razvoj**
Ustvarjati in obvladovati spremembe
- 7 Nazaj v prihodnost!**
Dragocene izkušnje in lekcije iz preteklosti
- 9 Skrivnost uspeha trajnostnih inovacij**
Skupne značilnosti in izzivi
- 11 Od industrijskega središča do Meke za kajakaše in plezalce**
Inovacije na območju Pays des Ecrins
- 12 Vlaki, avtobusi, kočije in kolesa namesto osebnih vozil**
Alpska zavarovana območja kot spodbujevalci mehke mobilnosti
- 13 Inovativni izzive rešujejo na drugačen način**
Pomen ljudi in politike za trajnostni razvoj
- 16 »Stemimo za podobnimi cilji in se gibljemo v isto smer.«**
Zbrali smo vtise o Alpskem tednu
- 18 CIPRA International: internacionalna v pravem pomenu besede**
Šest alpskih držav in pet maternih jezikov
- 19 Pestri prispevki iz petih alpskih držav**
cc.alps podeljuje 100.000 evrov
- 19 Pika na i: »Biti inovativen je in!«**
- 20 Organizatorji Alpskega tedna**

Pričujoči CIPRA Info temelji na petih tematskih sklopih Alpskega tedna. Avtorji člankov na podlagi tematik, ki so jih obravnavali referenti, prikazujejo svoj pogled na inovacije. Na koncu vsakega članka so v okvirčku navedeni glavni referenti posameznega tematskega sklopa. Vsi referati, predstavljeni na Alpskem tednu, so sedaj na voljo tudi na naslovu: www.cipra.org/alpweek

Organizacijski izzivi Alpskega tedna

V iskanju skupnega jezika

Načelo »vsak zase« je zelo daleč od namena organizacij, ki so se na današnje izzivih v alpskem prostoru odzvale z vzpostavljanjem mrež, povezovanjem ljudi in širjenjem znanja.

Claire Simon, CIPRA International

Velikim omrežjem alpskega sveta je že drugič uspelo z Alpским tednom premostiti ovire ter povezati ljudi različnih kulturnih okolij in interesov.

Leta 2004 so tako v Kranjski Gori štiri organizacije; Mednarodni znanstveni odbor za raziskovanje Alp (ISCAR), Omrežje občin »Povezanost v Alpah«, CIPRA in Mreža zavarovanih območij v Alpah (ALPARC), prvič zastavile koncept Alpskega tedna. S tem so želele na enem mestu združiti svoje člane in ciljno javnost. Ker je bil prvi Alpski teden zelo uspešen, mu je letos sledil še drugi. Potekal je v francoskem kraju Argentière-la-Bessée. Poleg že omenjenih organizatorjev so k pripravi dogodka veliko pripomogli tudi občina gostiteljica, regija Pays des Ecrins ter Club Arc Alpin.

Organizacija Alpskega tedna je predstavljala pravi logistični izziv, po eni strani že zaradi izbire kraja, po drugi pa zaradi izredne pestrosti udeležencev, njihovega geografskega, jezikovnega in profesionalnega porekla. Izbrani kraj Argentière-la-Bessée/F v Južnih Alpah, je daleč stran od urejenih cest in že dobro poznanih kongresnih palač. Kot tak je imel močno simboliko, ki je odločilno vplivala na njegov izbor.

Soočenje različnih pogledov je bistvenega pomena za napredek.

Izziv pa je bil tudi kulturne in metodološke narave. Alpski teden je potrdil, da je bistvenega pomena omogočanje srečanj in vzajemno bogatenje med lokalnimi politiki, predstavniki združenj in društev, znanstveniki, upravitelji naravnih rezervatov, športnih objektov in krajev ter ljubiteljev gora itd.

Izbira kraja ter določitev ustrezne oblike srečanja se ne zgodi kar čez noč. Gre namreč za celostno spremembo paradigme. Prva večja ovira je jezikovna. Ne zaradi nemščine, francoščine, italijanščine in slovenščine, kajti tu imamo preizkušene tolmače, ki pomagajo s svojo strokovnostjo. Gre predvsem za ustvarjanje mostov med govorico lokalnih politikov, znanstvenikov, upraviteljev parkov, gornikov, športnikov, predstavnikov društev. Tu so »tolmači« precej redki. Ko lokalni politik postavi vprašanje: »Zakaj mora neka občina uvajati inovacije?«, lahko pričakuje zelo različne odgovore. Vendar pa sta prav dialog in soočenje različnih pogledov bistvenega pomena za napredek.

Organizatorji Alpskega tedna so se pri tem predstavili kot dobri interpreti in še nadaljujejo z delom ter z izboljševanjem metode. Zahvaljujejo se vsem udeležencem, ki so tudi sami izpostavili kulturne in logistične izzive ter prispevali k dialogu med akterji iz tako različnih področij. Upajo, da vas bodo ponovno srečali na naslednjem Alpskem tednu!

Ustvarjati in obvladovati spremembe

Inovacije naj postanejo adut za trajnostni razvoj

Inovacije se rojevajo iz kriz, včasih celo iz vojn, med soočanjem s težkimi situacijami. Prav v teh se trenutno nahajajo tako Alpe kot tudi celoti modri planet: klimatske spremembe, izguba biotske raznovrstnosti, družbena in ekonomska kriza... Naša družba je pred izzivom, da vzpostavi nov odnos z inovacijami. Tako, da bodo le-te v skladu s trajnostnim razvojem.

Claire Simon, CIPRA International

© Cristoph Püschner/Zeitenpiegel

Novi razvojni model se ne sme končati zgolj pri omejitvi inovacijskega koncepta na nove tehnologije in marketinške strategije, kot je bilo to v navadi do sedaj.

Kot je v uvodni besedi poudaril Patrick Vautrin, si naša družba ne more privoščiti, da preprosto ignorira izzive sodobnega časa. Kot kaže večina mednarodnih poročil o okoljskih vprašanjih, je strošek neukrepanja mnogo višji od stroškov za preventivne ukrepe. Prelaganje reševanja okoljskih problemov na bodoče generacije torej predstavlja zgolj zaostroitev stroškov za zmanjšanje škode, kar močno ovira bodočo rast in blaginjo. Za rešitev iz krize, ki jo je povzročila naša iz preteklosti podedovana miselna shema, enaki vzorci ne bodo zadoščali. Prisiljeni smo v inovacije, toda ne v kakršne koli, kot je bilo to pogosto v navadi so sedaj. Inovacije današnjega dne morajo biti adut za trajnostni razvoj.

Alpski teden v iskanju nove inovacijske strategije

V tem kontekstu je Alpski teden številnim zbranim; lokalnim politikom, predstavnikom društev, upraviteljem zavarovanih območij, znanstvenikom, ljubiteljem gorskih športov, strokovnjakom z različnih področij, nudil priložnost za skupno obravnavanje tematike inovacij v Alpah. Za nekatere udeležence razprava morda ni bila povsem običajna, saj ni bila osredotočena na zaščito določenih območij in rastlinskih ter živalskih vrst. Združeni akterji trajnostnega razvoja so se dodatno posvetili kompleksni družbeni analizi sedanjih kriz, ki se tičejo tudi Alp, v želji, da bi oblikovali politične predloge, da bi delovali kot delavnica za družbeno in filozofsko razmišljanje. V tej smeri so soorganizatorji pozvali udeležence, da razmišljajo o Alpah po eni strani kot o vsebini inovacij – vnašati inovacije ZNOTRAJ Alp – po drugi strani pa so z vidika trajnostnega razvoja Alpe obravnavali kot predmet za celovito inovacijo – inovacija ALP. Na tej podlagi so prisotna društva in institucije iskala skupno definicijo za inovacije, ki bi ustrezale trajnostnemu razvoju. Upoštevale so sedanje stanje razvoja v Alpah ter razpravljale o odgovorih, ki so vse bolj potrebni. Med diskusijo se je jasno izkazalo, da lokalna in enosektorska vizija ne zadoščata za reševanje problemov, ki jih lahko pričakujemo v prihodnosti.

Inovacije jutrišnjega dne – prekimo z »ustvarjalno« destrukcijo Alp

Referent Jean Corneloup je z udeleženci začeli kronološko potovanje preko različnih družb in njihovih pristopov do inovacij. Od tradicionalne družbe, ki je dajala večji poudarek prenosu tradicij kot novostim, smo prešli v sodobno družbo, ki jo označuje tehnološki napredek, organizacija ter socialni pogoji dela in življenja. Postindustrijska družba ali celo post- in hipermoderna družba, nastala v letih 1970-1980, je prinesla credo o totalni in stalni inovaciji, da bi spodbudila in obenem odgo-

Današnje inovacije ne smejo postati problemi jutrišnjega dne.

vorila na individualna pričakovanja družbe v stalnem gibanju. Potrošniška družba – podedovana po prej opisani sodobni fazi – mora stalno nuditi novosti, da ohranja potrošniško dinamiko in vzpostavljen gospodarski sistem. Tehnološke inovacije ter marketing so do sedaj veljale za steber gospodarske rasti. Gledano s tega zornega kota, inovacija naši družbi in okolju ni prinesla le dobrega. Do danes je, tudi na območju Alp, preveč inovacij povzročilo probleme za bodoče generacije: tekma v oboroževanju, nekatera tehnološka odkritja, industrijski razvoj, osebni avtomobili, težka turistična industrija v Alpah itd. S primerom Velikonočnih otokov je Wolfgang Zängl pokazal, kako lahko inovacije – v tem primeru spodbujene s kulturo in religijo – prebivalstvo privedejo do samouničenja. Danes človeštvo živi kot zaprto na velikem Velikonočnem otoku, planetu Zemlja, v imenu gospodarstva spodbuja proces na podlagi inovacij, ki je glede preživetja videti vse bolj nepovraten.

Po vseh inovacijah v prid kratkoročnega osebnega blagostanja se mora naša družba naučiti ustvarjati inovacije za kolektivno preživetje in za zdravje našega planeta. Ključ je morda v

prihajajoči družbi, ki jo je Jean Corneloup poimenoval »transmoderna«. Le-ta se že sooča z globalno gospodarsko in okoljsko krizo. Da bi jo rešila, mora najti nov razvojni model in ne zgolj reducirati koncepta inovacij na tehnologije ter marketinške metode, ki služijo kapitalističnemu gospodarstvu. Novi model, nastal na podlagi družbene in prostorske solidarnosti, ne sme dopustiti, da iz današnjih inovacij nastanejo problemi jutrišnjega dne.

Alpe, laboratorij za inovacije?

Primeri inovacij iz preteklosti in sedanjosti, ki smo jih obravnavali na Alpskem tednu, so razkrili, da ima alpska regija potencial, da postane pravi laboratorij za inovacije, usmerjene v trajnostni razvoj. Vendar pa so udeleženci opozorili, da je najprej potrebno odpraviti nekaj pomembnih zavor.

V Alpah so namreč inovacije pogosto predlagali brez upoštevanja konteksta, v katerem bodo le-te delovale. Po drugi strani pa pomanjkanje demokratične kulture, koncentracija moči v predvsem konservativnih krogih in vse povsod prisotni močni zasebni interesi otežujejo preživetje novim, pogosto alternativnim idejam.

Bistvenega pomena je torej prenova metod za družbeno in politično akcijo, prenova odnosov z družbo in znotraj nje, investiranje v kakovostne procese odločanja ob spoštovanju različnosti. Žal beg možganov in mladine v mestna središča zastavlja vprašanje prihodnje sposobnosti alpskih perifernih regij za inovacije. Omenjenim lokalnim oviram se pridružujejo tudi okvirni pogoji (finančne spodbude, zakonski ukrepi, javna oskrba, tehnološka in politična podpora,...), ki trajnostnega razvoja zaenkrat še ne obravnavajo dovolj zadovoljivo kot obveznega standarda in ga iz tega razloga tudi ne podpirajo dovolj načrtno.

Odgovori na izzive, s katerimi se dandanes sooča alpski svet, že obstajajo, potrebno jih je le bolje spoznati, okrepiti in prenesti naprej. Prav to je bil cilj organizatorjev Alpskega tedna, ki spodbujajo primere dobre prakse. Nekateri so skupaj z idejami o trajnostnih inovacijah, predstavljeni tudi v pričujočem CIPRA Infu. ◀

Glavna referenta tega tematskega sklopa: Wolfgang Zängl, Gesellschaft für Ökologische Forschung/D, Jean Corneloup, Univerza Blaise Pascal de Clermont-Ferrand

Dragocene izkušnje in lekcije iz preteklosti

Nazaj v prihodnost!

»Inovacija je čudovito sredstvo za reševanje problemov, ki jih ne bi imeli, če ne bi bilo prejšnjih inovacij«. S temi besedami je Claude Eckhardt iz kluba Club Arc Alpin odprl drugi tematski sklop Alpskega tedna, posvečenega inovacijam iz preteklosti. Parafraziral je francoski pregovor ter tako ironično in z izredno natančnostjo povzel vso kompleksnost obravnavane tematike.

Serena Rauzi, CIPRA International

Osamljena bela zaplata danes ne zadostuje več: ponudba v zimskem turizmu se mora obogatiti s trajnostnimi inovacijami, kajti le tako bo lahko uspešno preživela obdobje podnebnih sprememb.

Sposobnost ustvarjati inovacije je svojevrstni dar, ki nam omogoča izboljšavo življenjskih pogojev. Vendar pa omenjeni dar s seboj prinaša veliko odgovornost, in sicer zavest, kdaj in kako moramo ukrepati, ko ugotovimo škodljivost ali nepotrebno določenih inovacij. Nujno moramo torej razumeti mehanizme in posledice preteklih inovacij, se iz njih učiti in se s pogledom v prihodnost izogniti istim napakam.

Inovacija se razlikuje od iznajdbe ali ustvarjalne zamisli. Če hočejo slednje postati prave inovacije, se morajo pomeriti s kontekstom in nato stopiti v proces, ki z vključevanjem več subjektov namerava izboljšati predhodne življenjske pogoje. V soočenju med včeraj in danes so govorniki drugega sklopa Alpskega tedna predstavili inovacije, vezane na turizem, na zavarovana območja, na industrializacijo in alpsko pašništvo.

Zimski turizem v iskanju novih poti

Od 60. let preteklega stoletja dalje je zimski smučarski turizem oblikoval gorski svet s številnimi pogosto pozitivnimi učinki na področju gospodarskega razvoja in negativnimi zaradi pretiranega izkoriščanja prostora. Smučanje kot novost ter številne z njim povezane tehnološke inovacije (umetni sneg, vlečnice, zaščitni objekti pred plazovi itd.), so imele in imajo še danes opazen učinek na okolje.

Včeraj smo izkoriščali predvsem bogastvo snega in možnosti za smučanje. Zato smo investirali v obsežno turistično infrastrukturo, nismo pa upoštevali učinkov, ki bi jih ta razvoj lahko imel na okolje, na lokalno prebivalstvo in na samega turista.

Danes se že zavedamo škode, ki smo jo povzročili z enostranskim izkoriščanjem gorskega okolja. Skrajni čas je, da začnemo – deloma smo tudi že začeli – po-

slušati in uslišati nove zahteve in potrebe. Te se nanašajo predvsem na okolju prijazen doživljajski turizem, na potrebo po neokrnjeni naravi, dobrem počutju, po kulturi, lokalni identiteti itd.

Popestritev in raznolikost ponudbe postaja danes novi cilj, veliki izziv, na katerega morajo odgovoriti turistični delavci. Obenem si morajo gorski in dolinski alpski kraji ponovno prilastiti svojo zgodovino, svojo kulturo in ponovno ceniti lepoto svojega ozemlja (pašniki, gozdovi, gore itd.), saj so le-ti nosilci vrednot in lokalne identitete. Spremeniti moramo izkoriščanje bogastva, ki ga ponuja narava. Inovacija pomeni tudi obnovo že izgubljenih vrednot iz preteklosti, pri tem pa se ni treba nostalgичno in neproduktivno zapirati za vaše zidove, temveč se odpirati zdravemu sodelovanju z drugimi skupnostmi in uvajanju inovativnih vzorcev, ki bodo pripomogli k trajnostni rasti in razvoju celotnega prostora.

Slogan zavarovanih območij:

Poslušati!

Referenti, ki delujejo v zavarovanih območjih, niso govorili o tehnoloških, ampak predvsem o inovacijah na področju zakonodaje in soudeležbe pri odločanju.

Včeraj: Po francoskih predpisih o nacionalnih parkih iz leta 1960 je bil nacionalni park zavarovano jedro z dokaj nedorečenim perifernim območjem, kjer je bilo mogoče opravljati družbene, kulturne in gospodarske dejavnosti po nekakšni kompenzacijski logiki.

Danes: Francoski zakon iz leta 2006 je omenjeno definicijo postavil na glavo. Nacionalni park je enota, ki jo sestavlja osrednje jedro in podporno ter soudeleženo območje. Občine iz takega ozemlja lahko svobodno in ob soudeležbi prebivalcev odločajo o morebitnem sodelovanju pri določenem prostorskem projektu ter s parkom sodelujejo na podlagi 15-letnega sporazuma, ki ga je mogoče obnavljati.

Ne le vsebina, ampak tudi pogoji in

Medsebojno upoštevanje je nena-domestljiv pogoj za uspeh v procesu odločanja.

načini, s katerimi so prišli do zakona, so inovativni. Zakon je namreč rezultat pobude, ki je prišla iz Parka des Ecrins. Le-ta izvira iz leta 1996 in predvidevala partnerstvo med parki in občinami. Ne gre torej več za od zgoraj vsiljen zakon, ampak za opazovanje dogajanja v konkretnem prostoru in za naknadno zakonsko urejanje, ki ustreza vsem akterjem.

Glede na pestrost različnih sogovornikov v posameznem parku, je »znati poslušati« postel neizogibni pogoj za uspeh procesov soudeležbe pri odločanju.

Včeraj: Ustanovitev zavarovanih območij je bila vsiljena, v večini primerov neobhodna za ohranjanje dragocenih območij pred nebrzdanim razvojem smučarskih središč, urbanizacijo itd.

Danes: Če želimo, da določeni park uspešno deluje, ne moremo mimo procesa identifikacije lokalnega prebivalstva, ki mora v zavarovanem območju videti pomemben vir razvoja.

Industrijski razvoj in pašništvo: dva nasprotna si pola

Veliko avtorjev je opisalo alpski svet kot »oviro za industrializacijo« (Bätzing),

»neprepusten prostor za spremembe« (Zurfluh), »nesposoben za soočanje z industrializacijskimi izzivi« (Bergier), »ki je doživel razpad svoje teritorialnosti in celote družbenih in ekonomskih odnosov, ki so karakterizirale njegove dinamike vse do polovice XIX. stoletja« (Raffestin, Crivelli).

Primerjalna študija industrijskega razvoja v švicarskih kantonih Vallais, Ticino in Valtellina, predstavljena v zadnjem delu tematskega sklopa, sicer ni v celoti nasprotovala gornjim trditvam, je pa pokazala, kako je bil v teh predelih mogoč industrijski razvoj, ki ni popolnoma porušil ravnovesja in družbenih odnosov. To je bilo mogoče prav zato, ker so se industrijske dejavnosti opirale na lokalne resurse (voda in rudniki, predvsem v Vallaisu) in na tradicionalne dejavnosti tega ozemlja (obrt, kmetijstvo, vinogradništvo v Valtellini in Ticinu).

Nasprotno pa predstavlja pašništvo v skupni podzavesti še vedno nespremenjen in nespremenljiv poetičen svet. Njegova tisočletna zgodovina bi potrdila trditev, ki Alpe definira kot »neprepusten svet za spremembe«. Vendar pa pašništvo vendarle ni ostalo brez inovacij, od katerih je sicer na blag in manj vpadljiv način povzelo veliko dobrega, predvsem v zadnjih štiridesetih letih. Od 70. let dalje je zakonodajna prenova omogočila razvoj pašništva in njegov vstop v sodobni svet tehnoloških inovacij (električne ograje, molzni aparati itd.) – omogočila je izboljšano upravljanje in povečano produktivnost in zmanjšala človekov fizični napor.

Če ta dva svetova postavimo enega poleg drugega kot alpsko stvarnost, vidimo, kako Alpe niti včeraj niti danes niso mogle in ne morejo s svojo produktivnostjo konkurirati nižinam. Z odgovornimi inovacijami, vezanimi na konkreten teritorij, pa lahko in tudi morajo zagotoviti boljšo kakovost produktov in njihovega proizvodnega (pridelovalnega) procesa. Ceniti morajo značilnosti gorskega sveta in predvsem upoštevati lokalne človeške in naravne resurse. ◀

Skupne značilnosti in izzivi

Skrivnost uspeha trajnostnih inovacij

Rdeča nit tretjega vsebinskega sklopa Alpskega tedna 2008 so bile naslednje aktualne teme in vprašanja: Kateri mehanizmi so značilni za inovacijske procese, kakšne so možnosti za njihovo uporabo ter s katerimi izzivi se morajo inovacijski procesi spopadati.

Wolfgang Pfefferkorn, CIPRA International

Tako na občinski kot na državni ravni, bodisi na kmetijskem ali gospodarskem področju ali pa na področju biotske raznovrstnosti, povsod obstajajo primeri dobre prakse uvajanja novosti. Iz njih lahko razberemo, kateri so faktorji uspešnosti inovacij ter s katerimi izzivi so se le-te morale soočati.

Inovativni postavljajo smernice

Leta 2000 se je v dolini Achenental, ki leži med Chiemskim jezerom na Bavarskem in pogorjem Kaisergebirge na Tirolskem, deset avstrijskih in nemških občin združilo v društvu Ekološki model Achenental. Z izmenjavo mnenj in skupnim delovanjem na čezmejni ravni želijo trajno pripomoči k ohranjanju kakovosti življenjskega prostora. Trženje kmetijskih proizvodov in ciljni ukrepi za urejanje krajine so pripomogli, da se je utrdil položaj kmetijstva. Poleg tega približno polovica podjetij deluje v skladu z ekološkimi načeli.

Lokalno prebivalstvo je aktivno vključeno v razvoj regije, in sicer prek iniciativnih skupin ter projektov okoljskega izobraževanja.

Na področju biotske raznovrstnosti štiri organizacije; CIPRA, ALPARC, ISCAR in WWF, pripravljajo projekt, v okviru katerega bo vzpostavljeno ekološko povezovanje na celotnem območju Alp in tudi zunaj njega. Osrednji namen projekta, katerega izvajanje financira sklad MAVa, je trajno olajšati izmenjavo in selitve živali ter rastlin med zavarovanimi območji. Projektni partnerji tesno sodelujejo z alpskimi državami v okviru novo vzpostavljene Platforme Alpske konvencije za ekološko povezanost.

V zadnjem času se v gospodarstvu pojavljajo alpski podjetniški inkubatorji, ki spodbujajo trajnostno naravnana podjetja. Na območju Grenoble tako sistematično spodbujajo ustanavljanje in začetno fazo delovanja novih podjetij v okviru pobud GRAIN – Grenoble Alps Incubation in PETALE. Medtem ko GRAIN podpira mlada podjetja pri izdelavi strategij trženja ipd., pobuda PETALE zagotavlja podporo pri iskanju partnerjev za sodelovanje in možnosti financiranja.

Ljudje in njihovo vključevanje kot dejavnika uspešnosti

Kaj nam zgoraj omenjeni primeri povedo o inovacijah v Alpah ter kaj se lahko iz njih naučimo?

Claudia Irlacher, direktorica združenja Ekološki model Achenental, je prepričana, da je v ospredju uspešnosti neke inovacije vidik vključevanja: s sodelovanjem prebivalstva pri regionalnem razvojnem procesu je mogoče po eni strani pritegniti in uporabiti raznoliko znanje ljudi, po drugi strani pa povečati zaupanje ter občutek regionalne pripadnosti.

© Franz Killmeyer/Zeitenspiegel

Številni uspešni projekti in iniciative dokazujejo, da so osnovni motor ljudje. Ljudje, ki so odprti, učeči in ki so spoznali, da se stvari lahko lotijo tudi drugače, kot je bilo to v navadi do sedaj.

Inovacija zahteva »družbeno povezanost«, ki se ustvari preko različnih prireditev, praznovanj, tržnic. Ljudje morajo začutiti, da trajnostni razvoj ni nikakršen program odpovedovanja, ki bi bil z dvignjenim prstom zaukazan od zgoraj. Dokazati jim je potrebno, da je lahko celo zabaven.

Poleg ozaveščanja ljudi o široko zastavljenih, povezujočih akcijah je treba pozornost posvetiti tudi posamezniku, denimo v okviru individualnega svetovanja kmečkim gospodarstvom.

Organizacija in sodelovanje kot pika na i

Če želimo nekaj spremeniti ali uresničiti novo idejo, potrebujemo zaveznike, zanesljive partnerje. Osnovni pogoj, da bo sodelovanje uspešno, je medsebojno zaupanje.

V dolini Achantal so spoznali, da imajo velik pomen pri uveljavljanju inovacij skupine strokovnjakov, ki organizirajo sodelovanje, ga obogatijo, in spremljajo proces medsebojnega upoštevanja. Gre za zahtevno nalogo, za katero je treba imeti izostren čut in katere pomen se pogosto podcenjuje.

Uveljavilo se je spoznanje, da ni nujno, da vsakdo naredi vse. Če občine sodelujejo, si lahko naloge razdelijo, privarčujejo pri stroških in koristijo ena drugi. Zaupanje, ki se ustvari z uspešnim sodelovanjem, je dragocena osnova za nadaljnje sodelovanje.

Dobra organizacija je torej ključna za uspešne inovacijske procese, in to ne zgolj v Alpah. Žal še vedno primanjkuje predvsem človeških virov, potrebnih za izvajanje organizacijskih nalog v okviru projektov (projektni in procesni management), primanjkljaj pa je čutiti tudi pri institucijah (npr. premalo proračunskih sredstev za posredniške organizacije). Na omenjenih področjih bi bilo potrebno hitro in učinkovito ukrepati.

Ko ovire postanejo izzivi

Inovacije se po pravilu že v začetni fazi soočajo z določenimi ovirami. Pogosto primanjkuje možnosti in spodbud za svobodno mišljenje, saj je le-to lahko v nasprotju s prevladujočimi trendi. V precej delu alpskega sveta ta osnovni pogoj za inovacije ni izpolnjen. Vodilni misleci imajo pogosto težave, saj preroki v lastni domovini nič ne veljajo. Druga ovira so lahko celo previsoke državne finančne spodbude. Ljudem zagotovi jo preživetje, posledica takega ravnanja pa je, da le-ti več ne poskušajo aktivno iskati rešitev za svoje težave in probleme. Na uspešnost inovacij vpliva tudi (ne)uspešnost sodelovanja med mesti in podeželjem. Tako kot drugod po svetu si tudi v Alpah ljudje in nosilci gospodarskega razvoja za kraj svojega prebivališča raje izberejo mesta in aglomeracije. V svojem prispevku sta Slavka Župan in Yves Michel opozorila na vedno večji prepad, ki nastaja med alpskimi mesti in podeželjem. Iz-zivi so resni, nanašajo se predvsem odseljevanje prebivalstva in beg možganov, regionalno trženje, storitve splošnega interesa, izrabo prostega časa ter promet dnevnih migrantov itd.

Velik – a ne odločilen – pomen politike

V Alpah obstajajo številni politični okvirni pogoji, pa naj bo to na lokalni, regionalni, državni ali mednarodni ravni. Axel Borsdorf meni, da je politika odgovorna in dolžna okvirne pogoje oblikovati tako, da bo mogoče spremembe kar najuspešneje obvladati.

Pri vzpostavljanju ekoloških omrežij je le-to osnovnega pomena. Ekološki kontinuum v Alpah bo možno vzpostaviti samo z ustreznimi vsebinskimi in metodološkimi podlagami, istočasno pa morajo obstoječi instrumenti in usmeritve v prostorskem načrtovanju ter urejanju krajine sprejeti ideje ekološkega kontinuumu in jih tudi izvajati v praksi. Možnosti za to je dovolj, kar dokazujejo Natura2000, Evropska konvencija o krajini, Konvencija o biotski raznovrstnosti ter Alpska in Karpatska konvencija.

Drug primer političnega načrtovanja je program INTERREG za območje Alp v okviru pobude EU. Namenjen je čezmejno zasnovanim projektom, ki se odzovejo na določeno potrebo, so usmerjeni v končni rezultat in izvedbo ter pritegnejo gospodarske deležnike. Samo upamo lahko, da zaradi osebnih interesov različnih projektnih partnerjev in birokratskih zahtev programa inovacije ne bodo postale njihova žrtev. ◀

Glavni referenti tega tematskega sklopa: Claudia Irlacher, Ökomodell Achantal e.V./A, Yann Kohler, Task Force zavarovana območja, Stalni sekretariat Alpske konvencije/F, Slavka Župan, K&Z, Svetovanje za razvoj/SI, Guido Sandforth, TIS innovation park/I, Christian Salletmaier, Regionalni razvoj in Regionalna politika EU/A, Yves Michel, založnik/F, Gilles Talbotier, Grenoble Alpes incubation/F

Izziv je prerasel v priložnost: V okolici Grenobla/F biokmetje aktivno sodelujejo z meščani. Podeželje in mesto sta se s tem tesno povezana. Zelenjava pride na mizo direktno z njive, biokmetje imajo stalne odjemalce in s svojo dejavnostjo trajnostno vzdržujejo kulturno pokrajino.

Inovacije na območju Pays des Ecrins

Od industrijskega središča do Meke za kajakaše in plezalce

Ni naključje, da je Alpski teden potekal v francoskem kraju Argentière-la-Bessée. Območje Pays des Ecrins je namreč lep primer konkretnih primerov inovacij na lokalni in regionalni ravni.

Felix Hahn, CIPRA International

Medtem ko je bil Argentière-la-Bessée nekdanj v veliki meri odvisen od industrije aluminija, se je moral konec osemdesetih, ko je ta industrijska panoga propadla, preusmeriti v druge dejavnosti. Spremembe odlično ponazarjajo imena kraja, ki jih je glas ljudstva spreminjal. Ko je industrija aluminija v sedemdesetih letih še cvetela, je bil kraj poznan tudi po imenu Argentière-la-Noir (črn), kar je namigovalo na zelo onesnaženo okolje. Konec osemdesetih, ko je industrija zašla v krizo, občina pa je izgubila četrtno prebivalcev, se je uporabljalo ime Argentière-la-Blessée (prizadet). Sredi devetdesetih pa se je pojavil še slogan »Argentière, vrata v visokogorje« in takrat so na železniški postaji izobesili tablo z imenom kraja Argentière-les-Ecrins, ki kaže na preobrat v sonaravni turizem in trajnostni razvoj. V središču pozornosti sta se znašla narodni park Les Ecrins ter raznolika alpska narava.

Dežela nasprotij

Argentière ter regijo Pays des Ecrins so že od nekdanj zaznamovala nasprotja in stalne spremembe. Vedno znova se je pokazalo, da je to ugodno za nastanek novih idej. Z geografskega vidika se na območju Pays des Ecrins stikajo francoske Južne Alpe (Provansa-Ažurna obala) s Severnimi Alpami (Rhône-Alpes), blizu je meja z Italijo. Poleg tega je v preteklosti tukaj potekala pomembna meja med pokrajinama Embrunais in Briançonnais. Razvite so različne gospodarske dejavnosti: turizem v dolinah Embrunais in Briançonnais, industrija in obrt v dolini reke Durance. Turizem se pojavlja v različnih oblikah: na eni strani je velik zimskošportni center Puy-Saint-Vincent, na drugi pa turizem v narod-

nem parku.

Tudi izmenjava med domačini ter popotniki in priseljenci povzroča, da prihaja do novih, ustvarjalnih zamisli. Če so včasih v te kraje zahajali predvsem potujoči trgovci in graditelji cerkva, so njihovo vlogo danes prevzeli turisti in sezonski delavci. Poleg tega si Argentière zavestno prizadeva za izmenjavo idej, prireja konference in posvete o različnih temah, sodeluje v omrežjih, kot je Omrežje Občin »Povezanost v Alpah«, izkorišča možnosti sodelovanja, kot jih ponuja napr. evropska pobuda INTER-REG. Argentière razvija uspešne ideje, jih prevzema od drugih, ter jih tudi posreduje dalje.

Sonaravni turizem kot nova priložnost

Po propadu industrije je Argentière pred svojim pragom spet začel odkrivati narodni park, sicer ustanovljen že v sedemdesetih letih, in njegov veličasten visokogorski svet. V kraju so hitro spoznali, kje se skrivajo njihove obstoječe možnosti. Od tod so se začeli širiti plezalni vzponi v francoskih Alpah, odprli so nacionalni učni center za vožnjo na divjih vodah, tukaj se srečuje elita ledenih plezalcev. Območje je poleg tega pravi eldorado za športne plezalce, na svoj račun pridejo tudi pohodniki in ljubitelji narave. Na novo je bila ovrednotena kulturna dediščina: zgodovinski rudniki srebra, stari industrijski kompleksi, vinogradništvo in domača obrt. Poleg tega ima občina, v kateri se za skupne cilje potegujejo različni deležniki in omrežja, pionirsko vlogo pri uveljavljanju pobud Nature2000 in procesov Lokalne agende 21, oblikovanje okoljske zavesti pa se pogosto neposredno

© CIPRA International

© www.sxc.hu

Nova usmeritev nekdanje industrijske občine Argentière-la-Bessée temelji na turizmu v narodnem parku, ki ponuja nešteto možnosti za preživljanje prostega časa.

vključuje v široko ponudbo športnega izobraževanja.

Kitajska pismenka za krizo je, recimo, sestavljena iz znakov za priložnost in katastrofo – občina Argentière sicer ne leži na Kitajskem, a je dojela, da kriza, ki je privedla do propada industrije, ne sme prerasti v katastrofo, temveč mora izkoristiti obstoječe in ponujajoče se možnosti. ◀

Alpska zavarovana območja kot spodbujevalci mehke mobilnosti

Vlaki, avtobusi, kočije in kolesa namesto osebnih vozil

Alpe vsako leto sprejmejo več kot 100 milijonov turistov, za dopustovanje jih 80 % izbere lastno osebno vozilo. Zaradi tako velikega števila obiskovalcev in posledičnih večplastnih negativnih učinkov, so pomembna turistična središča in občutljiva naravna območja neposredno prizadeta. V nekaterih alpskih zavarovanih območjih je nastala krizna situacija spodbudila pripravo različnih rešitev problema prometne obremenjenosti.

Chloé Manfredi, Pisarna za zavarovana območja pri Stalnem sekretariatu Alpske konvencije Task Force

Zavarovana območja so nosilci načel trajnostnega razvoja in so kot taka pomemben zgled za druga območja. Nekatera izmed njih so se že zavezala, da bodo omogočila alternativne oblike prevoza v zameno za osebna vozila. Prilagodila so obstoječe mobilnostne koncepte in preizkusila nove postopke: specifične prometne predpise, procese usklajevanja z lokalnimi deležniki, dobro reklamiranje obstoječih storitev ter krepitev bližinskega turizma z organiziranjem avtobusnih ali taksi prevozov. Vse te akcije so namenjene tako turistom kot stalnemu prebivalstvu in se poskušajo čim bolj navezati na regionalno in nacionalno mrežo prevozov.

Bus alpin, nova proga za dostop do štartnih točk na ekskurzije v zavarovani območji Binntal in Ela/CH.

© Andreas Weissen, bus alpin

© Tomo Jeseničnik, Naturpark Logarska dolina

Zgledni primeri

Poleg bolj poznanih projektov (glej fotografiji), v vseh alpskih državah že več let obstaja veliko število uspešnih in obetavnih pobud. Narodni park Hohe Tauern/A je na svojem ozemlju promoviral različno ponudbo mehke mobilnosti (taksi vsako uro, shuttle, kočije ali vozila na bio plin za oskrbovanje koč). Čezmejnna avtobusna proga med Nacionalnim parkom Berchtesgaden/D in Naravnim regionalnim parkom Weissbach/A je bila vzpostavljena po informacijski kampanji in sporočilih o tej storitvi (spletne strani, informacijske točke o pohodništvu na vsaki avtobusni postaji itd.). Regionalni naravni park Adamello Brenta in Nacionalni park Gran Paradiso/I sta razvila turistično ponudbo, ki združuje mehko mobilnost in zabavne ter vzgojne dejavnosti

(turistično počitnikovanje »Vacanza senz'auto« – »Dopust brez avtomobila« in projekt »A piedi tra le nuvole« – »Peš med oblaki«).

Potrebno je sodelovanje

Ti praktični primeri dokazujejo, da obstaja interes za pozitivne ukrepe na zavarovanih območjih glede usmerjanja turistov in promocije trajnostne mobilnosti. Pridobljene izkušnje pričajo o potrebi po sodelovanju na vseh ravneh verige prevozov. Taka izmenjava praks poteka v okviru mreže ALPARC in delovne skupine za promet pri Alpski konvenciji, ki bosta svoje zaključke v obliki priporočil posredovali okoljskim ministrom alpskih držav, ki se bodo sestali v Evianu v Franciji med 10. in 12. marcem 2009.

Krajinski park Logarska dolina, ki je bil ustanovljen leta 1987, si na pobudo lokalnih prebivalcev prizadeva za trajnostno upravljanje turističnega obiska v dolini.

Članek povzema vsebino seminarja »Trajnostna mobilnost in zavarovana območja v Alpah«, ki je potekal v času Alpskega tedna v organizaciji ALPARC-a. Podrobnejše informacije so na voljo v tematski brošuri, ki je izšla ob tej priložnosti. Informacije na: www.alparc.org

Pomen ljudi in politike za trajnostni razvoj

Inovativni izzive rešujejo na drugačen način

Alpske države morajo ohraniti možnosti za kakovosten način življenja, med seboj učinkoviteje povezovati dejavnosti in pri tem načrtno spodbujati izmenjavo izkušenj na vsealpski ravni.

Anita Wyss, CIPRA International

Že od 19. stoletja dalje so Alpe območje kolonialnega osvajanja za urbano kulturo. Vedno bolj postajajo vplivno območje posameznih velikih mest in so v nevarnosti, da bodo izgubile lasten, tj. samostojen gospodarski in življenjski prostor ter degenerirale v funkcionalni dopolnilni prostor bližnjih urbanih območij. Poleg tega so tu še podnebne spremembe, ki imajo na gorskih območjih velik vpliv na podobo krajine in povzročajo vedno pogostejše uničujoče naravne katastrofe.

Alpski prebivalci in politični akterji morajo zato razviti ustrezne strategije za preprečevanje naravnih nesreč, ohranitev biotske raznovrstnosti, razvoj različnih gospodarskih panog, zmanjšanje obremenitev zaradi prometa ter krepitev regionalne in vsealpske identitete – najti morajo torej ustrezne rešitve za trajnostno rabo kulturne krajine in narave.

Ne zgolj kapital in tehnologije

V povezavi z različnimi scenariji prihodnjega razvoja Alp, ki jih ne moremo obravnavati geografsko izolirano, so se udeleženci Alpskega tedna ukvarjali z inovacijami. Pri tem pa ni šlo za varstvo narave v tradicionalnem smislu, katerega cilj je ohranitev krajine in živalskih vrst, temveč za kompleksno družbeno in družbenopolitično analizo sprememb, ki jih danes občutimo tudi v Alpah. V središču zanimanja so bile politične rešitve, družbenopolitični vidiki ter filozofski pristop. Temelji neoliberalnega modela so se zaradi globalne gospodarske in okoljske krize zamajali. Najti je torej treba nov model, ki bo temeljil na družbeni in teritorialni solidarnosti in bo preprečeval, da bi inovacije današnjega časa postale problem prihodnje generacije.

Novi pristopi ne smejo biti omejeni le na tehnologijo ali projekte, usmerjene v kapital in donos. To je na Alpskem ted-

Alpe imajo večfunkcionalno nalogo: so prostočasno in sprostitveno območje za prebivalce iz ravninskih predelov, obenem pa tudi življenjski prostor alpskega prebivalstva.

nu na primeru energetske politike ponažoril referent Simader. Med prepovedjo rabe energije fosilnega izvora so v Nemčiji razvili inovativne tehnologije separacije in shranjevanja premoga, medtem ko so se v Avstriji, Franciji in Švici osredotočili na rabo še zadnjih potencialov vodne energije. Čeprav s tehničnega vidika povsem inovativna, pa Simader prizadevanja teh držav ne ocenjuje kot trajnostna, zlasti ker obremenjujejo okolje in se tako problem rabe energije rešuje le kratkoročno, če sploh. Simader vidi trajnostne inovacije na področju rabe energije v ukrepih, ki so za okolje sprejemljivi. Z regulatornimi in gospodarskimi ukrepi, prostovoljnimi dogovori in ukrepi neposrednega informiranja

strank oz. potrošnikov, z izboljšanjem standardov gradnje stavb, izboljšanjem sistema označevanja izdelkov itd. bi se bilo mogoče občutno »trajnostneje« spopasti s problemom energije.

Do trajnostnih inovacij prek prenosa znanja in sodelovanja

Danes potrebujemo inovacije in pogumne mislece. Biti zgolj inovativen ne zadošča več, inovacije morajo delovati tudi v prid trajnostnemu razvoju. Tako so lahko v projekte vključene trajnostne inovacije, ki so si jih zamislili ali že uresničili kje drugje. Cilji trajnostnih inovacij so trajnostni razvoj kot tak, zagotavljanje večfunkcionalnega življenjskega prostora in povečevanje vrednosti šte-

Mreže prispevajo k ustvarjanju prostorske inteligence in k temu, da lahko druga območja izkusijo znanje in izkušnje posameznih regij.

© Frank Schultze/Zeitenpiegel

vilnih virov, ki obstajajo v Alpah. Pri tem bi si morali ravno v Alpah še posebno prizadevati za uveljavitev strogega trajnostnega razvoja, takega, pri katerem je osrednjega pomena naravni kapital in ki ga je s človeškim ali stvarnim kapitalom mogoče nadomestiti le v omejenem obsegu ali pa sploh ne.

Inovacije same po sebi niso dobre niti slabe in tudi niso zanesljiv kazalec napredka. V inovacijah se vedno skriva nekoliko tveganja, če jih razumemo le kot odkritje nečesa novega, kot sinonim za ustvarjalnost. Bogastvo novih idej, duh in ustvarjalnost so sicer pomembni predpogoji za inovativne projekte, vendar pa morajo biti vključeni tudi v določen kontekst in proces.

Osrednjo vlogo pri tem imata znanje in prostorska inteligenca. Današnji koncept upravljanja znanja postavlja v središče človeka, ki je vključen v neko organizacijo; tehnologija se obravnava le kot pomožno sredstvo. Znanje je v

glavah ljudi in je prisotno zlasti na regionalni ravni. Znanje približati drugim, da ga bodo lahko izkusili tudi sami, je velik izziv. Ustvarjanje dodane vrednosti znanja in njegov prenos nastopita šele takrat, ko organizacija svoje znanje deli z drugimi in ko je le-to vpeto v že obstoječa spoznanja. Ravno pri regionalnem razvoju obstaja na tem področju še neizkoriščen potencial. Da pa bi ga bilo mo-

Spodbujanje trajnostnih inovacij

Danes so v Alpah bistvenega pomena prenova, ponovna uvedba družbenih in političnih strategij delovanja, ponovna vzpostavitev odnosov z družbo ter znotraj nje in prizadevanja za kakovostne procese odločanja in ohranjanje bogate raznovrstnosti.

Na Alpskem tednu so se predlogi strategij za udejanjanje inovacij vrteli okoli

Inovacija sama po sebi ni ne dobra ne slaba.

goče mobilizirati, so potrebne še druge sposobnosti. Regionalni deležniki morajo med seboj sodelovati inteligentno, preudarno, ustvariti morajo prostorsko inteligenco. Ta nastane, ko si regionalni nosilci odločitev med seboj izmenjujejo znanje in se kratkoročno odpovejo lastnim interesom v dolgoročno splošno korist. Potrebujemo torej inteligentne regije, take, ki so spoznale, da je najpomembnejši regionalni vir – človek.

nekaterih ključnih pojmov.

Za prenos znanja in sodelovanje potrebujemo učinkovite mreže. Nekatere mreže že delujejo, npr. Mreža zavarovanih območij v Alpah in Omrežje občin »Povezanost v Alpah«, druge pa bo treba še ustanoviti oz. vzpostaviti njihovo delovanje, npr. mrežo za prenos znanja med mesti in gorskimi dolinami ali mrežo za kmetijske proizvode, biotsko raznovrstnost, mobilnost itd. Potrebujemo

Alpska tranzitna borza

Stalna rast tovarnega prometa negativno vpliva na ljudi in okolje v Alpah. Kljub številnim uradnim zagotovitvam o preusmeritvi težkega tovarnega prometa na železnico, alpske države kar ne uspejo dogajanje na tem področju privedi na znosno raven. Na tem mestu lahko nastopi alpska tranzitna borza, ki jo predlaga Alpska iniciativa iz Švice.

Čezalpske vožnje tovornih vozil naj bodo omejene s številom izdanih tranzitnih dovolilnic, pravično naj se porazdelijo po prelahkih in delovnih dnevih, s posameznimi pravicami do vožnje pa naj bo mogoče trgovati na spletni borzi. Kot pri drugih omejenih dobrinah naj ceno določa povpraševanje. Tako bi se bilo mogoče izogniti zastojem in zmanjšati stroške, prebivalstvo v občutljivi alpski regiji bi bilo zaščiteno pred prevelikimi obremenitvami, okolje bi bilo zaradi manjše količine emisij onesnaževal manj prizadeto, železnica pa bi postala enakovreden konkurent cestnemu prevozu. Več informacij na naslovu www.alpentransitboerse.ch

mo institucionalne mreže, ki jih je treba spodbujati in podpirati. Pri tem bi lahko osrednjo vlogo odigrala Alpska konvencija kot platforma za spodbujanje in inovacije. Potrebna pa bo tudi podpora države, ki bi s ciljno usmerjeno politiko podpirala projekte, ki so trajnostno naravnani, in na ta način regije spodbujala k trajnostnemu in inovativnemu delovanju.

V prvi vrsti pa potrebujemo mreže za uveljavljanje neposredne demokracije, saj se bodo nosilci odločitev le tako lahko seznanili s potrebami prebivalcev in dosegli, da jim bodo ti tudi prisluhnili. Prav mreže za prenos znanja so tiste, ki naj bi regiji omogočile ustvariti pogoje za motivacijo, sposobnost in kompetenco.

Drugi ključni pojmi, pomembni za inovativne procese, so strokovno znanje in izkušnje, sodelovanje, motivacija, izobraževanje, skupnost, novi pravni in politični instrumenti, s katerimi bo mogoče povezati vse te vidike v določenem procesu, ki temelji na družbeni povezanosti. Pravi kapital, v katerega je treba investirati, je tako potencial državljanov. Ljudem je treba omogočiti, da bodo med seboj lažje navezovali stike, izmenjevali znanje ter sodelovali. ◀

Poleg Maria Broggija, Fundacija MAV/CH, so v tem vsebinskem sklopu sodelovali še naslednji referenti: Toni Aschwanden, Alpeninitiative/CH, Patrick Dumas, CAA/F, Günter Simader, Energieinstitut Vorarlberg/A, Wolfgang Pfefferkorn, CIPRA International/FL, Marie-Joëlle Couturier, Ministrstvo za razvoj, ekologijo in trajnostno urejanje prostora/F, Marco Onida, Stalni sekretariat Alpske konvencije/A

Alpski teden v očeh opazovalca

Da je organizacija Alpskega tedna v sodelovanju s petimi mednarodnimi organizacijami že sama po sebi pomembna inovacija in dosežek, pritrjuje tudi Mario Broggi, eden od opazovalcev konference. V središču zanimanja Alpskega tedna so bile inovacije: biti inovativen in si utirati nove poti, tudi glede oblike prireditve in njene izvedbe.

Dodatna pridobitev za vse udeležence bi bila poročila o zadnjem stanju tehničnega razvoja, ki bi se predložila na začetku prireditve. Pričakovano različna raven znanja bi bila izravnanja, povečalo naj bi se tudi pridoblje-

no znanje. Zaradi časovne stiske bi bilo treba referate spremeniti: predstavitve bi bile učinkovitejše, če bi bili zaključni sklepi postavljeni na začetek in nato utemeljeni na koncu posameznega referata.

Alpska konvencija dolguje veliko zahvalo NVO, saj te, kot je pokazal tudi Alpski teden, dajejo zagon reševanju alpske problematike. Broggi ugotavlja, da bi ravno sodelovanje z Alpsko konvencijo in njena okrepljena vključitev v potek konference pripomogla k višji ravni Alpskega tedna. Poleg tega se Broggi zavzema za širše čezmejno sodelovanje na strokovnem področju: več prostora je treba nameniti prav gospodarskim vidikom.

© Eric Vazouler/Zeitenspiegel

V središču pozornosti so ljudje, saj so le-ti najpomembnejši regionalni vir. Prav zato je vanj vredno investirati.

klima:aktiv – avstrijski program za varstvo podnebja

Leta 2004 je avstrijsko Zvezno ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in upravljanje voda sprožilo pobudo klima:aktiv. Ta je del Podnebne strategije Avstrije, njen cilj pa je aktivno izvajanje varstva podnebja. S spodbujanjem hitro in široko zasnovane vzpostavitev tržišča okolju prijaznih tehnologij in storitev kot tudi s spodbujanjem nosilcev odločitev, da bi si prizadevali za varstvo podnebja in zmanjševanje toplogrednih plinov, daje pobuda učinkovitemu varstvu podnebja nov zagon.

Avstrijska agencija za energijo uresničuje pobudo klima:aktiv in usklajuje različne ukrepe na štirih področjih (mobilnost, varčevanje z energijo, gradnja in sanacija stavb ter obnovljivi viri energije). Vsi programi imajo skupen cilj: zmanjšati emisije CO₂ in povečati rabo obnovljivih virov energije. Odkar se projekt izvaja, je bilo privarčevanih že stotisoče ton emisij CO₂. Več informacij je na voljo na naslovu www.klimaaktiv.at

Zbrali smo vtise o Alpskem tednu

»Stemimo za podobnimi cilji in se giblremo v isto smer.«

V času Alpskega tedna smo med nekaterimi izmed 300 udeležencev zbrali kratke spontane vtise o prireditvi. S pomočjo intervjujev smo želeli prikazati vzdušje na tem mednarodnem dogodku, ki je bil za pet organizacij, ki so ga pripravile, najpomembnejši v celem letu.

Odgovori odražajo pestro udeležbo na Alpskem tednu, kjer so sodelovali ljudje iz številnih držav in iz različnih interesnih sfer.

Serena Rauzi, CIPRA International, Foto: CIPRA International

Kateri so glavni razlogi, da ste se odločili za udeležbo na Alpskem tednu?

Barbara Ehringhaus, ProMont-Blanc (združenje nevladnih organizacij), Chamonix/F

Zdi se nam zelo pomembno, da javnost seznanimo z našimi pogledi, želimo pa se tudi učiti od drugih regionalnih primerov. Udeležila sem se že 1. Alpskega tedna v Sloveniji in zdi se mi zanimivo,

kako se sodelovanje razvija. Na letošnjem Alpskem tednu je razmerje med znanstvenimi in teritorialnimi prispevki nekoliko bolj izenačeno.

Josef Mathis, župan občine Zwischenwasser/A

Alpskega tedna sem se udeležil, ker pričakujem, da bom tako dobil nove spodbude in ideje za delovanje na ravni občine.

Mojca Arsenijević, Univerza Nova Gorica/SI

Alpski teden zame predstavlja priložnost, da spoznam ljudi, ki delujejo na območju Alp in preučujejo z njimi povezane teme. Poleg tega pričakujem spoznanja o aktualnih in preteklih dogajanjih, o novih idejah ter predvsem o tem,

katere inovacije se trenutno dogajajo v Alpah.

Kaj bi označili kot vrhunec Alpskega tedna?

Nathalie Morelle, Via Alpina, Nottingham/UK

Najbolj mi je bilo všeč, da so bili predstavljeni različni pogledi. Na splošno menim, da je bil program zelo dober. Nikoli ni bilo dolgočasno, kar je zame zelo pomembno.

Cassiano Luminati, Polo Poschiavo, Poschiavo/CH

Zame je ta predel Alp pravo odkritje, saj še nikoli nisem bil tu. Zato toliko bolj zanimivo spoznati regijo, ki se na novo umešča in razvija. Nekatera predavanja so bila izredna in iz tega, kar je bilo povedanega doslej, se vidi, da vsi delamo po istem sistemu in se giblremo v isto smer.

Yann Kohler, Task Force zavarovana območja Stalne sekretariata Alpske konvencije, Chambéry/F

Eden od vrhuncev je bil zagotovo forum deležnikov. Po eni strani so bili nekateri projekti predstavljeni konkretno in razumljivo, po drugi strani pa je bilo mogoče navezati osebne stike. Zelo pomembna

je bila tudi zaključna razprava, saj so udeleženci v njej lahko aktivno sodelovali.

Barbara Ehringhaus

Povzetek Maria Brioggija je bil zelo pomemben, tudi zato, ker je izrazil navdušenje nad NVO, na delo katerih smo se omejili. Ker moja organizacija podrobno opazuje Alpsko konvencijo, vem, kako težko je svoje ideje uveljaviti pri javnih organih in politikih.

Kaj ste novega izvedeli o inovacijah?

Werner Rehklau, Bavarski deželni urad za okolje, Augsburg/D

Izvedel sem, da so inovacije v Alpah načeloma podobne inovacijam na podeželju ali obmestnih območjih, le da so v Alpah pri tem nekoliko bolj učinkoviti. Menim, da je v Alpah ljudi, ko si jih enkrat pridobiš, lažje prepričati, da

vztrajajo. To se mi zdi izredno spodbudno.

Josef Mathis

Ugotovil sem, da je povezovanje zelo pomembno in da mora

k temu prispevati vsak posameznik, torej tudi vsak občan. To je bila zame nekakšna potrditev, saj pri nas to že počnemo. Ničkolikokrat sem slišal, da je treba z uspešnim delom pričeti – ne samo, temveč pogosto – od spodaj navzgor.

Mario Cosmo, občina Polcenigo/I

Izvedel sem, da ni enostavno razložiti, kaj je inovacija, ker jo lahko tolmačimo na različne načine. Gotovo ne smemo ostati na miru, kajti že Heraklit je dejal: »Nastajanje je stanje bivanja«. Inovacije so spremembe h katerim smo zavezani. Ker pa se v gorah vse dogaja tudi v

zvezi s klimatskimi spremembami, to ne poenostavlja stvari, ampak nas sili v iznajdljivost, da jih prehitimo.

Marie-Joëlle Couturier, Ministrstvo za razvoj, ekologijo in trajnostni prostorski razvoj, Paris/F

Inovacija ne pomeni zgolj, da imamo dobre ideje. Le-te moramo uporabiti v praksi in sicer dolgoročno.

Laura De Baan, Univerza Zürich/CH

Da so inovacije mešanica starih idej in kombinacija obstoječega ter da je morada treba s tem nadaljevati. Zdi se mi, da se na konferenci ni zgodilo nič revolucionarnega. To me je sicer malo razočaralo, vendar pa gre najbrž za odraz realnega stanja.

Alberto Di Gioia, Politehnika Torino-DITER/I

Da kljub temu, da je na določenih področjih potrebno specifično znanje, kot smo slišali za primer pašništva, pa je vendar pri inovacijah neobhodno potrebno združevanje znanja.

Barbara Sutter-Widmer, Alpeninitiative Švica, Altdorf/CH

Vseh inovacij ni mogoče uporabiti kar povsod, temveč morajo biti prilagojene kraju, regiji in kulturi.

Florindo Faoro, CIPRA Italija, Genova/I

Naučil sem se, da z malo denarja in z veliko sinergije lahko spremenimo okolje. Skupnost, ki nas je gostila tukaj, mi je dokazala, da se z voljo zmore. V Italiji pa še kar naprej trdimo obratno.

Katera pomembna spoznanja z Alpskega tedna boste odnesli s seboj domov?

Yann Kohler

Na poti domov me bodo spremljale pripombe Marija Broggija glede vprašanja, kako bi prenovili Alpski teden ter izboljšali ali spremenili srečanja in medsebojno komunikacijo.

Cassiano Luminati

Moja mednarodna pot po alpskem loku se je začela v Kranjski Gori leta 2004. Do leta 2008 se je v mojem delovnem krogu porodilo veliko zamisli in projektov. Želim si, da jih do leta 2012 nastane še prav toliko in da bi se spet lahko srečali ter si izmenjali veliko novih idej. Mreža poznanstev se utrjuje.

Valentina Zambon, Budoia/I

Ostala mi je želja po nadaljevanju in poglobljanju teh tematik ter da bi predvsem v moji državi znali podpreti trajnostne pobude.

Barbara Sutter-Widmer

Sem nekoliko kritična. Težave sem imela s predavanji, ki so bila deloma predolga, prepodrobna, nekoliko dolgočasna. Pozitivna izkušnja je bilo druženje z ljudmi iz različnih organizacij na enem mestu in prav tega bi moralo biti še več. »Networking« je bil zame osrednja točka tega tedna.

Florindo Faoro

Ostaja še veliko dela, ki ga je treba opraviti. Širiti informacije, prepričati ljudi, da prihodnjič pridejo osebno, da poslušajo in se učijo. Mislim predvsem na župane, kajti pomembno je, da pridejo osebno prav oni in da ne pristanejo na preprosto pooblaščenje in pošiljanje drugih ljudi.

Nathalie Morelle

Veliko udeležencev je še poglobilo stare in nove stike, srečalo zanimive, kompetentne, prijazne ljudi in doživelo malo »svežega vetra« v vsakdanjem življenju. ◀

Šest alpskih držav, pet maternih jezikov

CIPRA International: internacionalna v pravem pomenu besede

Kolektiv CIPRE International je bogatejši za dve novi sodelavki in sodelavca, ki prihajajo iz različnih alpskih držav. Zaradi rasti že tako pestre ekipe smo lahko v zadnjem obdobju na sedežu organizacije v Schaanu v Lihtenštajnu stalno povečevali obseg našega delovanja in projektnih dejavnosti.

S tem je povezano tudi novo delovno mesto namestnice direktorja, na katero je skupščina delegatov izvolila Claire Simon.

CIPRA International

Claire Simon je pri CIPRI International zaposlena že od leta 2006, in sicer kot vodja projektov DYNALP² in NENA ter kot koordinatorka dejavnosti Omrežja občin »Povezanost v Alpah«. Pred tem je bila med leti 2004-2006 direktorica CIPRE Francija.

Claire je rojena v Kamerunu in ima nemško in francosko državljanstvo. Živela je v različnih državah Afrike, Azije in Evrope, od koder izvira njeno znanje različnih evropskih jezikov, zna pa celo nekaj besed nepalskega in madagaškega jezika. V Franciji in Nemčiji je študirala prostorsko planiranje in trajnostni razvoj. Njene raznolike sposobnosti in izkušnje, ki jih je pridobila pri organizaciji, koordinaciji, komunikaciji in vodenju projektov, bodo izredno koristne pri opravljanju nove funkcije pomočnice direktorja.

Stefan Arlanch prihaja iz Avstrije. Prevezal je vodenje projekta NENA (Network Enterprise Alps), v okviru katerega je bila v začetku leta ustanovljena vsealpska mreža, ki jo sestavljajo majhna in srednje velika podjetja s ciljem spodbujanja gospodarskih podjetij, usmerjenih v trajnostni razvoj. Stefanova naloga je okrepiti obstoječo mrežo in poskrbeti za njen nadaljnji razvoj. Tega izziva se bo zaenkrat lotil v okviru zaposlitve za polovični delovni čas. Stefan Arlanch ima družboslovno in pedagoško izobrazbo. Tako v teoriji kot praksi se je specializiral za strokovna področja, kot so trajnostni razvoj, organizacija skupnosti, participacija in lokalno gospodarstvo.

CIPRA želi svoje projekte in dejavnosti javnosti še bolj približati, se pogostejše pojavljati v medijih in na splošno čim bolj profesionalizirati svoje nastope. Iz tega vzroka smo zaposlili

predstavnico za področje komunikacije. **Barbara Wülser**, ki prihaja iz Švice, je novo funkcijo tako kot Stefan Arlanch začela opravljati letošnjega septembra. Barbara se lahko pohvali z bogatimi novinarskimi izkušnjami, v Schaanu pa bo predvsem izkoristila znanje, ki ga je pridobila pri usposabljanju na področju odnosov z javnostmi. Njeno delovno mesto pri CIPRI International obsega 60 % polnega delovnega časa. Ena glavnih nalog Barbare Wülser je izdelava komunikacijske strategije na visoki strokovni ravni.

Medtem ko je nemški materni jezik v kolektivu CIPRE International dobro zastopan, pa slovenščine v Schaanu doslej skorajda ni bilo slišati. To se je spremenilo, odkar se je našemu kolektivu pred letom dni kot pripravnica pridružila **Mateja Pirc**. Od letošnje jeseni dalje se bo v vlogi projektne sodelavke ukvarjala predvsem s projektom Ekološki kontinuum. Pred tem je tri leta delala pri CIPRI Slovenija, kjer si je ob študiju geografije nabirala praktične izkušnje in se izpopolnjevala zlasti na področju trajnostne mobilnosti. ◀

Pisan kolektiv

Raznolikost alpskega prostora se odraža tudi v ekipi CIPRE International. Sodelavke in sodelavci prihajajo iz šestih alpskih držav in govorimo pet maternih jezikov: nemško, francosko, italijansko, retoromansko in slovensko. O tem, kdo vse sestavlja naš kolektiv, si lahko več preberete na spletni strani: www.cipra.org/sl/CIPRA/cipra-international/ueber-uns/team/

Okrepitev pri CIPRI International (z leve): Claire Simon, Stefan Arlanch, Barbara Wülser in Mateja Pirc.

cc.alps podeljuje 100.000 evrov

Pestri prispevki iz petih alpskih držav

Projekt cc.alps se je širši javnosti predstavil z vsealpskim natečajem, na katerega je prispelo kar 160 kandidatur. To potrjuje velik interes za trajnostne ukrepe na področju varstva podnebja ter prilagajanja na posledice podnebnih sprememb.

Aurelia Ullrich, CIPRA International

Na natečaju, ki je bil razpisan v okviru projekta cc.alps in na katerem bo CIPRA za izvajanje trajnostnih ukrepov na področju varstva podnebja podelila denarne nagrade v višini 100.000 evrov, so sodelovali posamezniki in organizacije iz vseh alpskih držav. Iz Avstrije je prispelo kar 67 kandidatur, po 30 iz Italije in Francije. Na velik odziv je natečaj naletel tudi v Nemčiji in Švici s po 26 kandidaturami, iz Slovenije pa smo jih prejeli 17. Pri številnih kandidaturah sodeluje več držav skupaj. Raznolikost prispelih projektov je dokaz, da v alpskem prostoru obstaja cela vrsta dejavnosti, povezanih z varstvom podnebja.

Natečaj namerava nagraditi projekte, ki vsebujejo ukrepe na področju varstva podnebja ali ukrepe prilagajanja na posledice podnebnih sprememb, ki med seboj usklajujejo okoljske, družbene in gospodarske interese. Pomembno je, da so bili omenjeni ukrepi v praksi že uresničeni. Ker je eden od glavnih ciljev projekta cc.alps širjenje primerov dobrih praks in povezovanje deležnikov, so prav vsi prispeli projekti že objavljeni na internetni strani www.cipra.org/cc.alps in tako že služijo prenosu znanja.

Člani mednarodne žirije, ki bo izmed prispelih kandidatur izbrala zmagovalne, so med drugimi strokovnjaki Sklada za naravo MAVa, švicarskega Inštituta za raziskovanje gozda, snega in krajine (WSL) ter Agencije za energijo in okolje francoske regije Rona-Alpe. Žirija bo podelila glavne nagrade v višini 20.000 evrov in posebne nagrade v višini 10.000 evrov. Pozorna bo tudi na to, da predložene candidature poleg pozitivnih okoljskih, družbenih in gospodarskih učinkov z ustreznimi ukrepi informiranja prispevajo tudi k oblikovanju zavesti ljudi, prav tako pa morajo biti ukrepi prenosljivi na druge projekte. Nagrade bodo podeljene v okviru jesenskega sejma gradbeništva in energije v Bernu.

Na podlagi prispelih kandidatur nacionalni odbori CIPRE trenutno izvajajo raziskavo obstoječih ukrepov na področju varstva podnebja. Vse ukrepe bo nato ocenila tudi skupina strokovnjakov, pri tem pa jo bo zanimalo predvsem, kateri ukrepi ustrezajo načelu trajnostnega razvoja in kateri gredo v napačno smer. Pri nadaljnjem izvajanju projekta bodo ti izsledki vključeni v različne izdelke oz. rezultate cc.alps, kot so npr. delavnice, publikacije, učno gradivo in različne dejavnosti v izbranih pilotnih regijah. ◀

Inovacije za vsako ceno

Biti inovativen je in!

Andreas Götz, direktor CIPRE International

Inovacije torej. Spet neka sveta beseda. Ekonomisti pri-segajo na vzpostavitev »inovacijam naklonjenega okolja«, sicer naj bi gospodarstvo propadlo. Država inovacije podpira, mediji jih hvalijo, ljudje zahtevajo.

Innovatio pomeni le novo ustvarjeno. Enačenje novega z dobrim je star trik, ki deluje tako v oglaševanju kot v politiki. Očitno so ljudje s svetom, kot jim je predstavljen, skrajno nezadovoljni. Staro ni več dobro, zato se kolektivno upanje preusmeri v novo. Beseda inovacija je postala geslo, s katerim je mogoče pregnati vse dvome, v dvomljivih primerih pa istočasno še dvomljivce. Inovacija vedno prav pride, kdor o tem dvomi, je nasprotnik tehničnega napredka in konkurenčnosti gospodarstva.

Zadnje generacije so bile inovativne kot še nobene pred njimi. Otroška pornografija, razvijanje nevtronskih bomb, ki pobijajo le ljudi in prizanašajo njihovim bivališčem – vse je inovativno. Gledano realno so inovacije včerajšnjega dne postale težave, s katerimi se ubadamo danes: motor z notranjim izgorevanjem, atomska bomba, nezaželen elektronska pošta, bančna tajnost, punčka Barbie.

Morda bi se morali pri vsaki »inovaciji« vprašati, kateri problem smo z njo rešili. Morda bi tako prišli do koncepta »trajnostnih inovacij«. Nič ni narobe, če nesmiseln izdelek ekološko zavijemo, nesmisel pa je terensko vozilo, ki ima vgrajeno klimatsko napravo brez CFC. Manjši avtomobili, ki porabijo manj goriva, so verjetno boljši. Z ekološkega vidika je primernejše potovati z javnimi prometnimi sredstvi. Trajnostno inovativno pa je, če so mesta oblikovana tako, da se v njih dobro počutimo, in če so delovna mesta in možnosti za nakupovanje v bližini stanovanj, tako da nam ni treba biti posebej mobilni. Če moram vsak teden potovati v Pariz, je s trajnostnega vidika primernejše, če potujem z dvoetažnim vlakom TGV, ki bo iz Basla v Pariz v kratkem drvel s hitrostjo 320 km na uro. Tako se izognem letalu, ki uničuje podnebje in porabi ogromno energije. Trajnostno inovativno je pri tem le še vprašanje: »Zakaj, za vraga, bi sploh moral vsak teden v Pariz?« ▶

© CIPRA International

Postcode 1

Zutreffendes durchkreuzen – Marquer ce qui convient Porre una crocette secondo il caso					
Weggezogen; Nachsendefrist abgelaufen A démenagé; Délai de réexpédition expiré Traslocato; Termine di spedizione scaduto	Adresse ungenügend insuffisante Indirizzo insufficiente	Un- bekannt inconnu Scon- osciuto	Nicht abgeholt Non récl. Non ritirato	Annahme verweigert Refusé Respinto	Ge- storben Décédé Deceduto

Mednarodna komisija za varstvo Alp
CIPRA že pol stoletja preko svojih nacionalnih
in regionalnih predstavništev v sedmih alpskih
državah povezuje okrog 100 združenj in društev,
aktivnih na področju trajnostnega razvoja v Alpah.
www.cipra.org

Omrežje občin »Povezanost v Alpah« vse od leta 1997 zdru-
žuje občine iz sedmih alpskih držav. V omrežje je trenutno včla-
njenih več kot 260 občin. Alpska konvencija predstavlja podlago za
njihovo delo in nudi smernice za trajnostni razvoj Alp.
www.povezanostvalpah.org

Mreža zavarovanih območij v Alpah ALPARC deluje v koordinaciji s skupino
Task Force Zavarovana območja pri Stalnem sekretariatu Alpske konvencije.
Mreža združuje skoraj 1000 zavarovanih območij na območju alpskega loka. Že 12
let deluje na skupnih problematikah v velikih alpskih parkih ter v naravnih rezervatih,
biosfernih rezervatih ter pri številnih drugih oblikah zavarovanih območij.
www.alparc.org

Mednarodni znanstveni odbor za raziskovanje Alp ISCAR je sestavljen iz raziskovalnih središč v
različnih državah alpskega loka. Je opazovalec Alpske konvencije ter svetuje njenim telesom.
www.alpinestudies.ch/iscar

Članice združenja planinskih zvez držav alpskega loka (Club Arc Alpin – CAA) so planinske zveze Avstrije,
Francije, Italije, Južne Tirolske, Lihtenštajna, Nemčije, Slovenije in Švice. Na CAA se lahko obrnejo vsi, ki jih
zanimajo vprašanja o izvajanju športov v visokogorski pokrajini. www.club-arc-alpin.eu

Glavni organizatorji Alpskega tedna se predstavijo in upajo na snidenje na naslednjem Alpskem tednu.

Kolofon

Glasilo CIPRA Info izhaja štirikrat letno

Uredništvo: CIPRA International: Andreas Götz (odgovorni urednik), Claire Simon, Mateja Pirc – avtorji: Andreas Götz, Felix Hahn, Chloé Manfredi, Wolfgang Pfeffekorn, Serena Rauzi, Claire Simon, Aurelia Ullrich, Anita Wyss – prevodi: Lea Caharija, Franca Elegante, Nathalie Ferretto, Denise Setton, Nataša Leskovic Uršič, Monika Vogt, Sylvie Wojcik – lektura: Mateja Pirc – Pri ponatisu zaželena navedba vira – nemška, francoska, italijanska in slovenska izdaja – celotna naklada: 12.850 izvodov – grafični koncept: Atelier Silvia Ruppen, Vaduz – postavitev strani: Mateja Pirc – tisk: Gutenberg AG, Schaan/FL

CIPRA International

Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
Tel. 00423 237 40 30, Fax. 00423 237 40 31
international@cipra.org, www.cipra.org

NACIONALNI ODBORI

CIPRA Österreich c/o Umweltdachverband

Alser Strasse 21/5, A-1080 Wien
Tel. 0043 1 401 13 36, Fax 0043 1 401 13 50
oesterreich@cipra.org, www.cipra.org/at

CIPRA Schweiz Hohlstrasse 489, CH-8048 Zürich

Tel. 0041 44 431 27 30, Fax 0041 44 430 19 33
schweiz@cipra.org, www.cipra.org/ch

CIPRA Deutschland Heinrichgasse 8

D-87435 Kempten/Allgäu
Tel. 0049 831 52 09 501, Fax: 0049 831 18 024
info@cipra.de, www.cipra.de

CIPRA France 5, Place Bir Hakeim, F-38000 Grenoble

Tel. 0033 476 48 17 46, Fax 0033 476 48 17 46
france@cipra.org, www.cipra.org/fr

CIPRA Liechtenstein c/o LGU

Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
Tel. 00423 232 52 62, Fax 00423 237 40 31
liechtenstein@cipra.org, www.cipra.org/li

CIPRA Italia c/o Pro Natura

Via Pastrengo 13, I-10128 Torino
Tel. 0039 011 54 86 26, Fax 0039 011 503 155
italia@cipra.org, www.cipra.org/it

CIPRA Slovenija Trubarjeva 50, SI-1000 Ljubljana

Tel. 386 (0) 59 071 322
slovenija@cipra.org, www.cipra.org/sl

REGIONALNI ODBOR

CIPRA Südtirol c/o Dachv. für Natur- und Umweltschutz

Kornplatz 10, I-39100 Bozen
Tel. 0039 0471 97 37 00, Fax 0039 0471 97 67 55
info@umwelt.bz.it, www.umwelt.bz.it

PODPORNI ČLAN

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGA)

Keucheniusshof 15, 5631 NG Eindhoven
Tel. 0031 40 281 47 84
nmga@bergsport.com, www.nmga.bergsport.com

Izid te številke glasila CIPRA Info je
finančno podprl sklad Aage V.
Jensen Charity Foundation iz
Vaduz/FL.